

**Okruhy otázok na štátne skúšky
z Viacrozmerných štatistických metód a Hospodárskej štatistiky**

Študijný program: Štatistické metódy v ekonómii

I. VIACROZMERNÉ ŠTATISTICKÉ METÓDY

1. Klasický lineárny regresný model (KLRM).

Definovanie KLRM. Bodové odhady parametrov KLRM. Overovanie predpokladov KLRM.

2. Induktívne úsudky v regresnej analýze

Overenie štatistickej významnosti regresného modelu a prínosu vysvetľujúcich premenných. Induktívne úsudky o parametroch regresného modelu. Intervaly spoľahlivosti pre strednú a individuálnu hodnotu vysvetľovanej premennej.

3. Korelačná analýza

Jednoduché (párové), čiastkové (parciálne) a viacnásobné (mnohonásobné) korelačné charakteristiky.

4. Vysvetľujúce premenné v regresnom modeli

Multikolinearita. Metódy výberu vysvetľujúcich premenných.

5. Metódy zníženia dimenzie

Matematický model, určenie počtu hypotetických premenných, interpretácia, základné rozdiely medzi jednotlivými metódami a ich použitie.

6. Zhluková analýza

Miery podobnosti, zhlukovacie postupy, zhlukovacie metódy. Určenie počtu významných zhlukov a ich interpretácia s využitím metód viackriteriálneho hodnotenia.

7. Metódy analýzy závislosti.

Diskriminačná analýza, predpoklady jej použitia, opisná a klasifikačná úloha. Základná koncepcia logistickej regresie a jej využitie.

8. Hĺbková analýza údajov

Ciele, korene, úlohy a aplikačné oblasti hĺbkovej analýzy údajov. Metodiky hĺbkovej analýzy údajov (metodika SEMMA, metodika CRISP-DM).

9. Hĺbková analýza údajov

Učenie sa z údajov: učiaci sa systém, induktívny prístup učenia, metódy induktívneho učenia sa. Úlohy učenia sa.

10. Hodnotenie modelov v hĺbkovej analýze údajov

Vysvetliť základný princíp kritérií na porovnávanie štatistických modelov (kritériá založené na štatistických testoch, na skórovacích funkciách, na minimalizácii strát spojených s riešeným problémom – celková chyba, celková správnosť, diagramy nárastu).

11. Analýza rozhodovania

Nástroje analýzy rozhodovania – výplatné tabuľky, stromy rozhodovania a diagramy vplyvu. Aposteriórna analýza rozhodovania.

12. Štatistické riadenie kvality

Charakteristika štatistického riadenia kvality. Stratégia šesť sigma a štatistické riadenie kvality. Štatistická regulácia procesu. Analýza spôsobilosti procesu. Štatistická prebierka.

13. Výberové skúmanie – základné východiská a prístupy

Prístupy k výberovému skúmaniu. Využívanie pomocných informácií. Bodové a intervalové odhady pri jednoduchom náhodnom vyberaní - bodové odhady strednej hodnoty, rozptylu, úhrnu a podielu a intervaly spoľahlivosti pre strednú hodnotu, úhrn a podiel. Určovanie rozsahu výberového súboru (pre náhodné vyberanie s opakovaním a bez opakovania).

14. Výberové skúmanie – výberové schémy a odhady

Podstata stratifikovaného vyberania – bodové a intervalové odhady strednej hodnoty, úhrnu a podielu. Výberové váhy. Poststratifikácia.

15. Výberové skúmanie

Kvótová metóda. Skupinové vyberanie s rovnakými pravdepodobnosťami – jednostupňové a dvojstupňové. Skupinové vyberanie s nerovnakými pravdepodobnosťami. Problém neodpovedania a chýbajúcich dát v štatistických prieskumoch.

16. Bodové a intervalové odhady parametrov základného súboru

Význam výberových charakteristík. Vlastnosti a metódy bodových odhadov. Princíp intervalových odhadov. Odhad parametrov normálneho rozdelenia. Odhad parametrov v prípade výberových súborov veľkého rozsahu.

17. Testovanie hypotéz o parametroch jedného a viacerých základných súborov

Základné pojmy a princíp testovania parametrických hypotéz. Chyby pri testovaní hypotéz. Testy hypotéz za predpokladu normálneho rozdelenia. Testy hypotéz pomocou výberových súborov veľkého rozsahu. Analýza rozptylu.

18. Neparametrické testy

Porovnanie parametrických a neparametrických testov. Jednovýberové neparametrické testy. Neparametrické testy pre dva výbery. Neparametrická analýza rozptylu. Testy dobrej zhody. Friedmanov test. Testy nezávislosti.

19. Prognózovanie trendu v časovom rade.

Typy modelov. Odhad parametrov modelu a verifikácia predpokladov o náhodnej zložke.

20. Modely časových radov so sezónnou zložkou a metódy ich prognózovania.

Sezónna dekompozícia a prognóza sezónneho časového radu. Metóda rovnakých sezón. Regresný model so sezónnou zložkou.

21. Adaptívne metódy prognózovania.

Metóda kľavých priemerov pre vyrovnávanie časového radu a pre jeho krátkodobé prognózovanie. Metóda exponenciálneho vyrovnávania a prognózovania. Typy modelov exponenciálneho vyrovnávania. Voľba vyrovnávajúcich konštánt a začiatočných podmienok.

22. ARIMA modely, ich vlastnosti a typy.

Modely AR(p), MA(q), ARMA(p, q), ARIMA(p, d, q), ARIMA(P, D, Q)s

Stacionarita a nestacionarita časového radu. Transformácie nestacionárnych časových radov na stacionárne. Nástroje identifikácie ARIMA modelov - ACF , PACF a ich vlastnosti.

II. HOSPODÁRSKA ŠTATISTIKA

23. Systém disciplín hospodárskej štatistiky

Vymedzenie predmetu skúmania a ich úlohy. Základné zdroje údajov v hospodárskej štatistike. Metodologické nástroje používané v hospodárskej štatistike. Klasifikácie používané v hospodárskej štatistike.

24. Demografická štatistika.

Úlohy demografickej statiky a demografickej dynamiky. Ukazovatele stavu, štruktúry, pohybu a reprodukcie obyvateľstva. Úmrtnostné tabuľky. Vekové pyramídy. Hlavné zmeny v demografickom správaní obyvateľstva SR.

25. Meranie a analýza pracovných zdrojov.

Miery ekonomickej aktivity obyvateľstva, miery zamestnanosti a nezamestnanosti, hodnotenie ich vývoja. Meranie a analýza absolútnych zmien v počte ekonomicky aktívnych osôb.

26. Štatistické meranie pracovných síl na mikroekonomickej úrovni

Ukazovatele stavu, štruktúry, pohybu a využitia pracovníkov a ich pracovného času. Klasifikácia ISCO 08 – základné princípy jej konštrukcie.

27. Mzdová štatistika

Vymedzenie základných pojmov, charakteristiky rozsahu a úrovne miezd. Priemerná mzda. Meranie mzdového vývoja. Indexná analýza vývoja miezd. Faktory ovplyvňujúce ich vývoj. Miery diferenciacie miezd. Meranie koncentrácie miezd. Princípy konštrukcie koeficienta koncentrácie.

28. Štatistika hmotných vstupov hospodárskej činnosti.

Vymedzenie extenzívnych ukazovateľov investícií a dlhodobého majetku. Nákladovosť hmotných vstupov – intenzitné ukazovatele, pružnosť hmotného vstupu.

29. Štatistické meranie zásob.

Ukazovatele zásob a ich členenie. Výpočet ukazovateľov rýchlosti obratu zásob, ich interpretácia a vzájomný vzťah. Analýza vývoja zásob a rýchlosti ich obratu pomocou indexov. Faktory ovplyvňujúce vývoj rýchlosti obratu zásob.

30. Štatistické meranie outputu na mikroekonomickej úrovni.

Vymedzenie produkcie z časového, priestorového a vecného hľadiska. Merné jednotky produkcie. Oceňovanie produkcie. Porovnateľnosť produkcie. Schéma tvorby ukazovateľov produkcie z hľadiska ich obsahu. Vývoj produkcie. Základné ukazovatele produkcie priemyslu. Index priemyselnej produkcie.

31. Ukazovatele outputu na makroekonomickej úrovni.

Rovnovážne vzťahy medzi zdrojmi a použitím produkcie. Výpočtové metódy hrubého domáceho produktu. Metodické postupy štatistickej deflácie. Dvojitá a viacnásobná štatistická deflácia hrubého domáceho produktu.

32. Štatistika produktivity práce.

Typy ukazovateľov produktivity práce. Faktory ovplyvňujúce úroveň a vývoj produktivity práce, ich kvantifikácia. Použitie logaritmického rozkladu a indexovej metódy pri hodnotení vývoja produktivity práce.

33. Štatistika nákladov

Klasifikácia nákladov. Relatívne ukazovatele nákladov. Nákladovosť a nákladová rentabilita. Činitele ovplyvňujúce vývoj nákladovosti a nákladovej rentability.

34. Štatistika zahraničného obchodu

Ukazovatele zahraničného obchodu. Meranie štruktúry zahraničného obchodu. Klasifikácie v zahraničnom obchode. Vývoj zahraničného obchodu (predstih vývozu pred dovozom, pokrytie vývozu dovozom, index reálnych výmenných relácií).

35. Cenová štatistika

Predmet a úlohy cenovej štatistiky. Typy cenových indexov a ich určenie. Využitie cenových indexov v hospodárskej oblasti. Cenové indexy využívané v sociálnej oblasti..